

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma 2017-2020

Kauniaisten suomenkielinen perusopetus
Mäntymäen koulu
Kasavuoren koulu

Sisältö

1. Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman lähtökohdat	2	
2. Mäntymäen koulun tasa-arvotyö 2017-2020	3	
2.1 Toimijat	3	
2.2 Tasa-arvotilanteen selvittäminen	3	
2.3 Tavoitteet ja toimenpiteet		5
2.4 Arviointi ja seuranta	6	
3. Kasavuoren koulun tasa-arvotyö 2017-2020	7	
3.1 Tasa-arvotyö organisaation rakenne- ja prosessitasolla		
3.2 Tasa-arvotilanteen kartoittaminen	7	
3.3 . Kasavuoren koulun tasa-arvotyön tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä häirinnän ehkäisemiseksi vuosina 2017-2020	8	
4. Tasa-arvotyöstä tiedottaminen	9	
5. Linkkejä	9	

1.Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman lähtökohdat

Laki

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineista tukevat tämän lain tarkoitusta toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §)

Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.(Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c §)

OPH

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tulee erityistä huomiota kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (Määräys 63/0101/2015: Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoite)

OPS2016

Perusteissa sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen useasta näkökulmasta.

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissaan. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsu ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolittietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojan, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

2. Mäntymäen koulun tasa-arvotyö 2017-2020

2.1. Toimijat

Mäntymäen koulussa tasa-arvotyön ja -suunnitelman koordinoinnista vastaa työtä varten perustettu tasa-arvoryhmä. Ryhmä tiedottaa henkilökuntaa ja käynnistää sovitut tasa-arvotyön vaiheet ja valvoo työtä, dokumentoi ja kokoaa arvioinnin. Tasa-arvokyselyjen toteuttaminen ja tarkasteleminen tavoitteiden asettamiseksi kuuluu myös ryhmän toimenkuvaan.

Mäntymäen koulun tasa-arvoryhmä 2016-2017:

Päivi Sorvettula, pj. ja sihteeri

Tuija Vakkila, koulupsykologi

Henrietta Kokkonen, kuraattori

Laura Männistö, kouluterveydenhoitaja

Tasa-arvotyön toimijoita ovat oppilaiden lisäksi koulun luokkatasotiimit ja erityisopetustiimi, jotka suunnittelevat ja ideoivat eri vaiheissa luokissa tehtävää työtä. Oppilaat otetaan mukaan tähän työhön jo suunnitteluvaiheessa, myös oppilasparlamentti. Tasa-arvoryhmä vie työn vaiheet ja tilan koulun johtoryhmän käsiteltäväksi. Vanhemmille ja huoltajille tiedotetaan koulussa tehtävästä tasa-arvotyöstä.

2.2. Tasa-arvotilanteen selvittäminen

Koulussa toteutetaan tasa-arvotilanteen selvittäminen kolmen vuoden välein. Koulun toimijat ovat valinneet lukuvuoden 2016- 2017 tilanteen selvittämisen muodoksi kyselyn.

Kannatuksen saivat Opetushallituksen ehdotuksen mukaiset kysymykset esitettäväksi oppilaille hieman muokattuina. Opettaja avaa kyselyyn liittyvät käsitteet ennen sen tekemistä oppilaille. 1-2 luokkien opettajat tutkivat oppilaiden vastaukset tiimissä ja valitsevat kolme kehityskohdetta esille nousseista epäkohdista. 3-6 luokkien sähköiset vastaukset tulkitaan tasa-arvotiimissä ja arvioidaan esille nousevat kehityskohteet. Tulokset esitellään henkilökunnalle ja päätetään, mitkä kohdat vaativat toimenpiteitä.

1-2 luokkien kysely tehdään opettajan johdolla niin, että opettaja esittää kysymykset ja oppilaat luokkana tai ryhminä vastaavat niihin suullisesti. Opettaja kirjaa vastaukset tai mielipiteet.

1-2 luokkien kysymykset ovat seuraavia:

Onko koulu tasa-arvoinen?:

- Kohteleeke opettaja samalla tavalla tyttöjä ja poikia?
- Kohtelevatko oppilaat toisiaan samalla tavalla sukupuolesta riippumatta?
- Suhtaudutko itse samalla tavalla tyttöihin ja poikiin?

Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?

- Voitko tehdä niitä asioita, joista pidät?
- Odotetaanko sinun tekevän asioita vain sen takia, että olet tyttö/poika/muunsukupuolinen oppilas?
- Vaikuttavatko muiden mielipiteet valintoihisi?
- Voitko olla oma itsesi koulussa?

Tunnetko olosi koulussa turvalliseksi?

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Missä/milloin ei tunne olosi turvalliseksi?
- Pystytkö kertomaan opettajalle, jos sinua tai ystävääsi kiusataan?
- Onko sinulla koulussa eri sukupuolta olevia kavereita?
- Miten tyttöjen ja poikien ystävyyteen suhtaudutaan?

Millainen on mielestäsi tasa-arvoinen koulu?

- Mikä koulussasi erityisesti edistää tasa-arvoa?
- Onko sellaisia ongelmia, joihin voisit vaikuttaa omalla toiminnallasi?
- Toivoisitko muutoksia oppitunneille, välitunneille tai koulumatkoille?

3-6 luokkien kysely tehdään sähköisesti ja kysymykset ovat seuraavia:

Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri:

- Tuletko mielelläsi kouluun?
- Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?
- Tunnetko olosi hyväksytyksi koulussa?
- Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?
- Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.

Opetus ja ohjaus:

Olet kuluneen vuoden aikana kokenut, että

- oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä.
- oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintasuorituksen arviointiin.
- opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen.
- kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta.
- opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunnilla.
- opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunnilla.

Oppikirjat ja muu opetusaineisto:

Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa

- perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia tekstejä ja kuvia?
- perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä ja kuvia?

- esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä?

Sukupuoleen kohdistuva häirintä koulussa:

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

- sukupuoleen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?
- vartaloon kohdistuvaa loukkaavaa, vihjailevaa puhetta?
- sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?
- epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?
- lähentelyä tai koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?
- muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?

Jos vastasit johonkin edellisen kohdan (Sukupuoleen kohdistuva häirintä koulussa) kysymyksiin myöntävästi

- kohdistuiko häirintä sinuun?
- kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?
- kerroitko asiasta koulun henkilökunnalle?
- syyllistyikö häirintään toinen oppilas?
- kuuluiko häirintään syyllistynyt koulun henkilökuntaan?

Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta

- ryhtyikö hän riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?
- jatkuuko häirintä edelleen?

Oletko itse koulussasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

- syyllistynyt edellä kuvattuihin tekoihin?

Muuta:

- Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussasi?
- Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa koulussa?
- Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?
- Onko koulusi tasa-arvoinen?

2.3. Tavoitteet ja toimenpiteet

Oppilaille pidetyn kyselyn pohjalta tiimit ja tasa-arvoryhmä nostavat esille kolme tavoitetta kolmen seuraavan vuoden ajaksi. Niillä pyritään korjaamaan kyselyssä esille tulleita epäkohtia. Opettajat vievät tiedot luokkiin jaideoivat oppilaiden kanssa toimia, joilla esiin nousseita kysymyksiä voidaan käsitellä. Luokissa annetaan oppilaille tietoa tasa-arvoon liittyvistä asioista mm. nettisivujen avulla (esim.

http://www.oph.fi/julkaisut/2015/tasa_arvotyo_on_taitolaji,

<http://www.tasa-arvokasvatuksessa.fi/>, <http://seta.fi/materiaali>). Oppilaiden ja opettajien

ideat kootaan yhteiseen dokumenttiin.

Lukuvuoden 2016-2017 tilanne Mäntymäen koulussa suunnitelmien toteuttamisen suhteen on se, että kyselyt oppilaille pidetään tammikuun alussa ja niiden perusteella valittujen tavoitteiden mukaisesti suunnitellaan toimintaa helmi- ja maaliskuun ajaksi. Tähän mennessä esille tulleita ideoita asian työstämiseksi luokkien kanssa ovat esimerkiksi seuraavia:

- Analysoidaan koulun tilankäyttöä, mitä tiloja tytöt ja pojat käyttävät. Tutkitaan sukupuolten tasa-arvon ideaa, mitä se tarkoittaa perheessä, luokassa, koulussa, yhteiskunnassa.
- Harjoitellaan itseä ja omaa koulunkäyntiä koskevaa päätöksentekoa esim. oppilasparlamenttityössä tai luokassa. Tutustutaan demokratian ideaan, tehdään tasa-arvoa edistäviä aloitteita.
- Otetaan selvää lähialueen ammateista. Huomioidaan, että hoitaja tai opettaja voi olla mies, teknisen alan edustaja voi olla nainen. Tutkitaan ja tehdään minielämäkertoja tasa-arvopioneereista eri aloilta.
- Tutkitaan mediatekstejä esim. sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta. Tutustutaan mainonnan ja markkinoinnin sekä sosiaalisen median luomiin mielikuviin ja stereotyyppioihin eri sukupuolien rooleista. Arvioidaan pelien ja/tai muiden verkossa olevien materiaalien käsityksiä sukupuolirooleista.
- Tutkitaan perinteisten klassikkokirjojen tai elokuvien sukupuolirooleja tasa-arvomielessä (Hullunkuriset perheet, Tähtien sota, Taru sormusten herrasta).
- Puhutaan verkkohäirinnästä ja ettei sitä tule sietää.
- Tehdään julisteita, lyhytelokuvia, sarjakuvia, prezejä tasa-arvon puolesta.
- Selvitetään, kenellä on puhetilaa luokassa. Miten puheenvuorot jakaantuvat? Onko sukupuolella merkitystä?

Luokat suunnittelevat haluamansa tavan esitellä työstämiään tasa-arvoasioita. Tulokset esitellään koko koululle koulupäivän aikana perjantaina 17.3.17 tasa-arvopäivän ja Minna Canthin päivän nimissä teemapäivänä.

Tasa-arvotyö jatkuu koulussa myös tämän projektin jälkeen. Oppilaan mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja ilmaista mielipiteensä asemaansa liittyen edistää tasa-arvoa. Koulun oppilasparlamentti toteuttaa tätä tavoitetta. Oppilashuolto parantaa oppilaiden kasvua, kehitystä ja oppimisen edellytyksiä ja luo näin tasa-arvoa. Kodin ja koulun yhteistyössä vanhempainilloissa ja tapaamisissa keskustelu myös tasa-arvoasioista edistää avoimuutta. Opettajien ja henkilökunnan työ luokissa häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja tilanteiden selvittämiseksi on tärkeää ja arvostettavaa.

2.4. Arviointi ja seuranta

Tasa-arvosuunnitelma on osa koulun lukuvuosisuunnitelmaa ja sitä arvioidaan samoin kuin muutakin toimintaa viimeistään lukuvuoden lopussa. Vuosittaiseen lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan ko. vuoden tavoite tasa-arvoon liittyen. Toimintaa ja tuloksia arvioidaan

lukuvuosisuunnitelmassa ja tuodaan esille toteutuiko suunnitelma ja miten koulu muuttui sekä annetaan ohjeita tulevaan.

Selvitys koulun tasa-arvotilanteesta toteutetaan kolmen vuoden välein. Toimenpiteiden toteutumista seurataan kuitenkin vuosittain.

3. Kasavuoren koulun tasa-arvotyö 2017-2020

3.1 Tasa-arvotyö rakenne- ja prosessitasolla

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma tukee organisaation kehittymistä tasa-arvoa toteuttavaksi. Suunnitelmaa päivitetään joka kolmas vuosi. Tämä tasa-arvosuunnitelma on voimassa lukuvuosina 2017-2018, 2018-2019 ja 2019-2020. Viimeisenä lukuvuonna 2019-2020 alkaa tasa-arvosuunnitelman päivitys eri vaiheineen.

Rakennetasolla tasa-arvotyötä edistävät jo nyt monet asiat, mm. koulun eri toimintamallit, koulun säännöt, vuorovaikutteinen kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Tasa-arvotyön vaiheet ovat

1. Päätös suunnitelmasta ja työryhmän nimeäminen
2. Tasa-arvotilanteen kartoittaminen
3. Tavoitteet ja toimenpiteet
4. Suunnitelman toteuttaminen
5. Arviointi

Koulun tasolla toimiva tasa-arvoryhmä toimii prosessin aloittajana. Sen tehtävänä on laatia toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma. Se informoi henkilökuntaa tasa-arvotyöstä koulussa, toteuttaa kyselyn, analysoi tulokset sekä tekee tavoite- ja toimeenpanoehdotukset tiimeille ja oppilaille. Ryhmä jalkatuu prosessin aikana tiimeihin sekä oppilasparlamenttiin. Huoltajia tiedotetaan asiasta. Tasa-arvoryhmä raportoi työstään johtoryhmälle. Joka 3.vuosi nimetään uusi tasa-arvoryhmä, seuraava lukuvuonna 2019-2020.

Kasavuoren koulun tasa-arvoryhmä 2016-2017:

Raija Ojama, pj. ja sihteeri
 Suvi Lartamo, psykologi
 Kristina Kaiser, terveydenhoitaja
 Marja-Liisa Waltonen, kuraattori

Tasa-arvoprosessiin osallistetaan henkilökunta, oppilaat sekä huoltajat. Tiimit ovat ensisjaisia suunnitelman toimeenpanijoita. Lisäksi aineenopettajat toteuttavat toiminnallista tasa-arvosuunnitelmaa sekä opetussuunnitelmaa sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta.

Johtoryhmä seuraa toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman ja siihen liittyvän työn toteutumista ja tiimit raportoivat siitä johtoryhmälle.

Sovittujen tavoitteiden suunnassa toteutettava toiminta kirjataan lukuvuoden alussa tiimitason toimintasuunnitelmaan ja toteutumaa arvioidaan tiimien lukuvuosiarvioinnissa.

3.2 Tasa-arvotilanteen kartoittaminen

Kasavuoren koulussa toteutettiin tasa-arvotyöpaja jaksonvaihtopäivänä. Työpajassa oppilaat tutustuivat mm. lakiin, käsitteistöön sekä siihen, mitä sukupuolten välinen tasa-arvo tarkoittaa. Työpajan yhteydessä toteutettiin kysely (OPH:Tasa-arvo on taitolaji)) kaikille oppilaille.

Kyselyn tuloksista nostettiin esiin kehityskohteet, jotka kohdennetaan henkilökunnalle sekä tiimeille (luku 4).

3.3 . Kasavuoren koulun tasa-arvotyön tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä häirinnän ehkäisemiseksi vuosina 2017-2020

Sukupuolten tasa-arvoa toteutetaan systemaattisesti ja määrätietoisesti koulun jokaisella organisaation tasoilla ja sen arjessa sekä organisaation omissa käytännöissä.

Kohde	Tavoite	Keino	Vastuut
Henkilökunta	Riittävä tietous sukupuolten välisestä moninaisuudesta	Koulutus Keskustelutilaisuudet	Henkilökunta
Valinnaisainevalinnat	Tasa-arvoa edistetään valinnaisainevalinnoissa	Valinnaisaineiden opettajat kannustavat kaikkia oppilaita oman aineensa opintoihin.	Valinnaisaineiden opettajat , oppilaan ohjaaja
Oppilaan ohjaus	Oppilaita ohjataan 2.asteen opintoihin ja ammatinvalintaan omien kiinnostusten mukaan	Kannustetaan ammatinvalintaan omien kiinnostusten mukaan	Opettajat, oppilaan ohjaaja
Arviointi	Arvioinnissa pyritään ehdottomaan tasa-arvoon.	Opetushenkilöstö tunnistaa arvioinnin mahdolliset tasa-arvo-ongelmat.	Opettajat
Opetuksellinen tasa-arvo	Opetuksessa edistetään tasa-arvoa. Jokaista kohdellaan tasa-arvoisesti	Opetushenkilöstö tunnistaa mahdolliset tasa-arvo-ongelmat opetuksessa.	Opettajat

Häirintä	Ei sallita	Toimintamallien mukaan	Opettajat, muu henkilökunta
----------	------------	------------------------	-----------------------------------

Tasa-arvotyön sisältö suunnitellaan tiimitasolla toiminnaksi sovittujen teemojen mukaisesti. Suunnitteluun osallistuu myös oppilasparlamentti. Tasa-arvotyön teemat ovat vuositasoittain seuraavat:

vl.	Teema	Tavoite	Suunnittelu	Toteutus
7	Erilaisuuden hyväksyminen	Itsensä ja toisen hyväksyminen.	7-tiimi, oppilaat	7-tiimi, muu henkilökunta, oppilaat
8	Omien rajojen suojeleminen	Itsearvostus ja omien rajojen tunteminen	8-tiimi, oppilaat	8-tiimi, muu henkilökunta, oppilaat
9	Omien vahvuuksien vahvistaminen ja tulevaisuuden suunnittelu omien kiinnostusten mukaan	Oppilas ohjautuu 2.asteen opintoihin ja ammatinvalintaan omien kiinnostusten mukaan.	9-tiimi, oppilaat	9-tiimi, muu henkilökunta, oppilaat

4. Tasa-arvotyöstä tiedottaminen

Tästä tasa-arvosuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökuntaa ja oppilaita. Suunnitelmasta tiedotetaan myös sidosryhmiä.

5. Linkkejä

Linkkejä: www.finlex.fi
www.tasa-arvo.fi
www.lapinletka.fi
http://www.oph.fi/download/173318_tasa_arvoty_o_on_taitolaji.pdf